

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksestä laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta ja hallituksen esityksestä laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunta on 24 päivänä marraskuuta 1992 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 314/1992 vp laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta.

Edelleen eduskunta on 26 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 251 laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 7 päivänä kesäkuuta 1991 valiokuntaan lähettämät ed. Kauton ym. toivomusaloitteen n:o 1104/1991 vp äidin peräkkäisten raskauksien ajalta myönnettävistä sosiaali-etuuksista ja ed. Muttilaisen ym. toivomusaloitteen n:o 1214/1991 vp äitiyspäivärahan maksuperusteiden tarkistamisesta perättäisten raskauksien osalta.

Asiain johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Anja Kairisalo ja nuorempi hallitussihteeri Pekka Humalto sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettineuvos Pertti Tuhkanen ja neuvotteleva virkamies Raija Koskinen valtiovarainministeriöstä, johtaja Veikko Mäkelä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta, osastopäällikkö Kaarina Ronkainen, apulaisylilääkäri Kari Kaukinen ja proviisori Sinikka Rajaniemi kansaneläkelaitoksesta, asiamies Pekka Piispanen Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyöntantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Mirja Janérus Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, ekonomisti Pirjo Harjunen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta ja jaostopäällikkö Kaarina Knuuti Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä n:o 314/1992 vp ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että kotona lasta hoitavan vanhemman

äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäismäärä on lasten kotihoidontuen perusosan suuruinen laskettuna vuoden 1992 tasosta. Esitys lisää valtion vuotuisia menoja noin 25 miljoonalla markalla.

Hallituksen esityksessä n:o 251 ehdotetaan sairausvakuutuksen matkakorvaussäännöksiä muutettaviksi siten, että nykyinen 45 markan kertaomavastuu yhdensuuntaista matkaa kohden korotetaan 50 markkaan ja vuotuinen omavastuuosuus 900 markasta 1 000 markkaan.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen eli sairauspäivärahan, erityisäitiysrahan, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä erityishoitora-han määräytymissäännöksiä siten, että päivärahojen lapsikorotuksista luovutaan. Muutos koskee viittaussäännöksen perusteella myös kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa.

Ehdotetut matkakustannus- ja päivärahasäännösten muutokset säästävät sairausvakuutuksen menoja noin 110 miljoonalla markalla vuonna 1994.

Esitykset liittyvät valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja ovat tarkoitettut käsiteltäviksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Toivomusaloitteessa n:o 1104/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi siten, että äidin peräkkäisten raskauksien aiheuttama kotonaoloaika ei heikentäisi perheen sosiaaliturvatuksia tai muuta taloudellista turvallisuutta.

Toivomusaloitteessa n:o 1214/1991 vp ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin niin sanottujen peräkkäisten raskauksien alhaisen päivärahataason korottamiseksi.

Valiokunta huomauttaa esitysten ristiriitaisuudesta, kun esityksessä n:o 251 ehdotetaan muun muassa päivärahojen lapsikorotuksista

luovuttavaksi ja esityksessä n:o 314/1992 vp äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäismäärää korotettavaksi lukuun ottamatta kodin ulkopuolella työskenteleviä vanhempia. Esitettyä menettelyä tarkoituksenmukaisempaa olisi yhtenäistää sairausvakuutuslain nojalla maksettavien eri päivärahojen määrä.

Valiokunnan käsiteltävänä on hallituksen esityksen n:o 186 lääkinnällistä pelastustoimintaa ja sairaankuljetusta koskevaksi lainsäädännöksi perusteella ollut myös sairausvakuutuslain 10 §. Tästä aiheutuu eräitä teknisiä korjauksia mainittuun pykälään.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta viitaten aikaisempiin mietintöihinsä *edellyttää*, että sairausvakuutuskorvauksia ei enää heikennetä.

Hallituksen esitysten perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esityksiä tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitysten n:ot 314/1992 vp ja 251 pohjalta hyväksyttäisiin näin kuuluva laki:

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 18 § (*poist.*), *sellaisena kuin se on* muutettuna 26 päivänä kesäkuuta 1981 ja 11 päivänä tammikuuta 1985 annetuilla laeilla (471/81 ja 32/85) (*poist.*), ja *muutetaan* 10 §:n 1 momentti, 22 §, 23 e §:n 1 momentti, 23 g §:n 2 momentti ja 76 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 10 §:n 1 momentti *päivänä* *kuuta* 1993 annetussa laissa (/93), 22 § *muutettuna* mainitulla 11 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla sekä 28 päivänä joulukuuta 1990 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla (1324/90 ja 621/91), 23 e §:n 1 momentti mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (*poist.*), 23 g §:n 2 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1192/90) sekä 76 §:n 2 momentti 30 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1714/91), seuraavasti:

10 §

Vakuutetulle korvataan lääkäriin, hammaslääkäriin, sairaanhoitolaitokseen, laboratorioon, röntgenlaitokseen tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön luokse tehdyistä matkoista johtuvat matkakustannukset kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 50 markkaa (*omavastuuosuus*), *kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka. Tämä koskee myös* lääkärin, hammaslääkärin tai asianmukaisen ammattikoulutuksen saaneen henkilön potilaan luokse tehdyistä matkoista johtuneiden matkakustannusten korvaamista. Jos vakuutetun tämän lain mukaan maksettavaksi jäävät *enintään taksan mukaiset* matkakustannukset saman kalenterivuoden aikana ylittävät 1 000 markkaa

(*vuotuinen omavastuuosuus*), vuotuisen omavastuun ylittävä osa matkakustannuksista korvataan kokonaan, *kuitenkin enintään vahvistetun taksan mukaiseen määrään saakka.*

22 §

(1—4 mom. kuten hallituksen esityksessä n:o 314/1992 vp)
(5 mom. *poist.*)

23 e, 23 g ja 76 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 251)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 251)

Edelleen sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 1104 ja 1214/1991 vp hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja, U. Anttila, Hiltunen, Hurskainen, Kauppinen,

Kemppainen, Mutttilainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka, Puisto ja Stenius-Kaukonen sekä varajäsen Saari.

Vastalauseita

I

Valiokunnan mietintöön lakiesityksistä, jotka koskevat sairausvakuutuslain muuttamista, sisältyy muun muassa ehdotukset sairausvakuutusjärjestelmässä korvattavien matkakustannusten omavastuuosuuden nostamisesta 45 markasta 50 markkaan yhden edestakaisen matkan osalta ja vuotuisen omavastuuosuuden nostamisesta 900 markasta 1 000 markkaan (HE 251, 10 §) sekä ehdotus sairausvakuutuslain mukaisen päivärahojen lapsikorotuksista luopumisesta. Tällaisia päivärahoja, joille ei enää maksettaisi lapsikorotusta, olisivat sairauspäiväraha, erityisäitiysraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha.

Katsomme näiltä osin ehdotusten olevan siinä määrin ristiriidassa sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielisesti hallitukselle aikaisemman kohdistaman lausuman kanssa, jonka mukaan sairausvakuutusjärjestelmään ei enää tulisi kohdistaa leikkaustoimenpiteitä, että tässä vaiheessa hallituksen esitykset tulisi hylätä. Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että myös hallituspuolueiden kansanedustajat ovat olleet sosiaali- ja terveysvaliokunnassa valmiit esittämään yleisellä tasolla edellä todetun vaatimuksen, mutta nyt he ovat kuitenkin uskollisina ministeriryhmilleen valmiita jälleen heikentämään lapsiperheiden ja

sairaiden etuuksia. Matkakustannuskorvausten omavastuuosuuden korotus on juuri sellainen toimenpide, jolla hallitus säästää käymällä korvaukseen oikeutettujen "taskulla". Tätä me emme voi hyväksyä.

Ehdotus lapsikorotuksista luopumiseksi on sellainen toimenpide, että se heikentää yhdessä ns. perhetukipaketin sisältyvien heikennysten kanssa samanaikaisesti 1—2-lapsisten perheiden sairauden aikaista sosiaaliturvaa, koska lapsilisien korotus näiden perheiden osalta ei korvaa lapsiperheiden verovähennysten poistamisesta aiheutuvia kotitalouksien menetyksiä. Valtion talouden säästötoimien talkooväkenä on jo tähän mennessä käytetty kohtuuttomasti lapsiperheitä. Sairausvakuutusturva on työttömyysturvan ohella hallituksen toistuva kustannusten leikkauksen kohde. Tämä politiikka on lapsiperheille ja työttömille kohtuutonta, mutta sen lisäksi se murentaa kotitalouksien lopunkin ostovoiman ja näin syventää lamaa sekä siihen liittyvää laman psykologiaa. Epävarmuuden tunne tulevaisuudesta lisääntyy.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1993

Marjatta Stenius-Kaukonen
Sinikka Hurskainen

Outi Ojala
Kyllikki Mutttilainen

Virpa Puisto
Jouko Skinnari

II

Hallituksen esityksessä n:o 314/1992 vp ehdotettu äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan korottaminen lasten kotihoidontuen perusosan suuruiseksi on tarkoituksenmukainen ehdotus. Hallituksen esityksessä n:o 251 ehdotetaan kuitenkin sairausvakuutusta heikentäviä toimia, eli matkakorvausten omavastuun kohottamista ja sairausvakuutukseen kuuluvien päivärahojen lapsikorotusten poistamista, joita ei voida pitää sosiaali- ja terveystaloudellisesti järkevinä ehdotuksina. Tilanteessa, jossa lapsiperheiden asemaa on hei-

kennetty maksu- ja verorasitusta tiukentamalla ja tukimuotoja heikentämällä, lapsikorotusten poistamista ei tule hyväksyä. Valiokunnan enemmistö ei hyväksynyt lapsikorotusten säilyttämistä. Tämä heikennys lapsiperheiden asemaan on niin huomattava, että koko lakiesitys tulee hylätä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 1993

Ulla Anttila